

Kind en Onderwijs Rotterdam
stichting voor christelijk primair onderwijs

Protocol Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling

<i>Protocol Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling, v. 1.2 2017</i>	
<i>Geschreven door:</i>	<i>Joke van Sliedregt, september 2017</i>
<i>Besproken staf:</i>	<i>09 oktober 2017</i>
<i>Besproken DO:</i>	<i>12 oktober 2017</i>
<i>Gedeeld met directeuren/ IB</i>	<i>~~30 oktober 2017~~ 16 januari 2018</i>

Inhoud

Voorwoord	3
Definities	4
Verantwoordelijkheden en signaleren.....	5
Stappenplan	6
Protocol Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling.....	7
Stap 1: In kaart brengen van signalen.....	7
Kindcheck	7
Stap 2: Collegiale consultatie	7
Stap 3: Gesprek met ouders/verzorgers	8
Stap 4: Wegen van het geweld of de kindermishandeling	8
Stap 5: Beslissen: hulp inzetten of melden	9
Monitoren en Evalueren	9
Omgaan met privacy	10
Meldrecht, meldplicht en zorgplicht.....	11
Bijlage 1	12
Signalen van kindermishandeling 0 - 4 jaar	12
Bijlage 2	14
Signalen van kindermishandeling: kinderen van 4 – 12 jaar	14
Bijlage 3	16
Plan van Aandacht.....	16
Bijlage 4	18
Voorbeeld brief Melding Veilig Thuis.....	18
Bijlage 5	19
Sociale kaart	19

Voorwoord

Instellingen voor onderwijs, kinderopvang en zorg hanteren de Rotterdamse meldcode “Huiselijk geweld en Kindermishandeling.” Het doel van deze meldcode is om mishandeling en huiselijk geweld te voorkomen en tegen te gaan. Jaarlijks zijn tienduizenden kinderen en volwassenen slachtoffer van mishandeling, verwaarlozing of misbruik. De meldcode schept duidelijkheid over de te zetten stappen en ondersteunt daarmee de leerkrachten. Het gaat er om dat er op tijd wordt gesignaleerd en dat er iets gedaan wordt met de signalen.

Kind en Onderwijs Rotterdam heeft meegewerkt aan het ontwikkelen van de “Handreiking Signaleren Kindermishandeling en Gebruik Meldcode en SISA” voor Rotterdamse scholen en schoolbesturen. Aanleiding voor deze publicatie was de opdracht vanuit de gemeenste aan de Rotterdamse schoolbesturen om een impuls te geven aan het signaleren van kindermishandeling, het gebruik van de meldcode en SISA in het primair onderwijs. Kind en Onderwijs Rotterdam heeft het protocol ‘Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling’ herzien in september 2017 en deze wordt op alle scholen gehanteerd.

Veiligheid, vertrouwen en welbevinden zijn de belangrijkste voorwaarden voor de ontwikkeling van leerlingen. De scholen van Kind en Onderwijs Rotterdam zien het monitoren en bijsturen van het welzijn van hun leerlingen dus als belangrijke plicht en taak. Wij hebben binnen onze scholen aandachtsfunctionarissen opgeleid die medewerkers ondersteunen in het handelen volgens de meldcode. Op deze manier dragen wij bij aan een veilige omgeving voor medewerkers, leerlingen en hun ouders.

Naast de meldcode streeft Stichting Kind en Onderwijs er ook naar om kinderen al eerder te signaleren die zich mogelijk in moeilijke (thuis)situaties bevinden en waar aandacht voor moet zijn. Voor deze kinderen wordt een signaal afgegeven in SISA. De werkwijze rondom het signaleren in SISA is beschreven in de ‘Handreiking signaleren in SISA.’

Waar in de tekst gesproken wordt over ouders worden ouders/verzorgers bedoeld.

Definities

Huiselijk geweld

Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd. Met “huiselijke kring” worden (ex-)partners, familieleden, huisvrienden en mantelzorgers bedoeld. Het woord huiselijk verwijst niet naar de plaats van het delict (het kan zowel binnenshuis als buitenshuis plaatsvinden) maar naar de relatie tussen pleger en slachtoffer. Bij huiselijk geweld kan het gaan om lichamelijk, psychisch of seksueel geweld of dreiging hiermee. Het kan de vorm aannemen van (ex-) partnergeweld, kindermishandeling, verwaarlozing van ouderen of geweld tegen ouders, vrouwelijke genitale verminking, huwelijksdwang en eer gerelateerd geweld.

Kenmerken huiselijk geweld

Er is sprake van een (al dan niet verbroken) relatie tussen de pleger en het slachtoffer waardoor de pleger en het slachtoffer vaak ondanks het geweld- en soms noodgedwongen - deel blijven uitmaken van elkaars leefomgeving. Met het voorgaande hangt samen dat huiselijk geweld vaak een stelselmatig karakter heeft en een hoog recidive risico kent. Het geweld kenmerkt zich (in geval van partnergeweld) veelal door een cyclisch karakter. Er kan sprake zijn van een zekere mate van loyaliteit tussen slachtoffer en pleger. Er is veelal sprake van een verstoorde machtsverhouding tussen de bedreigde en de bedreigende partij.

Kindermishandeling

Onder kindermishandeling wordt verstaan elke vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel. Daaronder is ook begrepen eer gerelateerd geweld, huwelijksdwang, vrouwelijke genitale verminking en het als minderjarige getuige zijn van huiselijk geweld tussen ouders en/of andere huisgenoten.

Verantwoordelijkheden en signaleren

Scholen dragen een eigen verantwoordelijkheid voor het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en voor het ondernemen van actie na het signaleren. De signalen moeten worden doorgegeven aan de instanties die hulp kunnen bieden aan het gezin. Leerkrachten hebben hierin een duidelijke taak. Zij zien de kinderen regelmatig en kunnen opvallend of afwijkend gedrag signaleren. Nadat zij signalen hebben opgemerkt is het ook hun taak actie te ondernemen, waarna het protocol wordt gevolgd.

De directie steunt de leerkrachten/ intern begeleiders bij deze taak en geeft sturing aan de uitvoering van het protocol. De directie is er verantwoordelijk voor dat de signalen bij de juiste instantie terechtkomen. Dit betekent dat er enige deskundigheid moet zijn in het signaleren van en in het omgaan met de signalen van kindermishandeling.

De aandachtsfunctionaris (AF) adviseert de directie bij het implementeren en borgen van het protocol 'Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling' en 'Handreiking signaleren in SISA' binnen de eigen organisatie (school). Daarnaast biedt de aandachtsfunctionaris collega's de ondersteunende informatie en tools en kan deze toepassen.

De aandachtsfunctionaris zorgt er voor dat collega's op de hoogte worden gesteld van actuele informatie, literatuur en deskundigheidsbevordering op het thema huiselijk geweld en kindermishandeling en SISA. Afspraken m.b.t. de privacy zijn opgenomen in het zorgplan van de school.

De directie van de school draagt zorg voor het opnemen van het protocol in het kwaliteitsbeleid van de school en het informeren van ouders en medewerkers over dit beleid.

In dit protocol zijn de vijf stappen van de meldcode huiselijk geweld uitgewerkt en zijn de verantwoordelijke personen opgenomen. De eindverantwoordelijkheid om signalen rond huiselijk geweld en kindermishandeling te signaleren ligt bij de directeuren. Het is daarom van wezenlijk belang dat de directeur alert is op wat zich afspeelt op zijn school.

De meldcode is een jaarlijks terugkerend agendapunt op de directie-overleggen en tijdens het IB-platform.

Het gebruik van de meldcode en SISA wordt twee keer per jaar besproken tijdens de gesprekken "Zicht op Opbrengsten" tussen de directeuren en de afdeling Onderwijs en Kwaliteit.

Indien afgeweken wordt van dit protocol, omdat de praktijk gebiedt anders te handelen, dan is het noodzakelijk de werkwijze te motiveren en documenteren.

Stappenplan

(Betreffen de signalen huiselijk geweld of kindermishandeling, gepleegd door een beroepskracht, meld de signalen dan bij de directie, conform de interne richtlijnen. In dat geval is dit stappenplan niet van toepassing.)

Protocol Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling

Stap 1: In kaart brengen van signalen

Breng de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten in kaart en leg deze vast. Leg ook de contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen. Maak bij het signaleren van huiselijk geweld of kindermishandeling gebruik van een signalerings-instrument en een indien nodig een [kindcheck](#). De aandachtfunctionaris beschikt over een signaleringsinstrument. Dit instrument is ook [digitaal](#) beschikbaar.

Beschrijf de signalen zo feitelijk mogelijk. Worden ook hypothesen en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling. Maak een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontkracht. Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd. Leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een bevoegde beroepskracht/ professional (arts/ psycholoog etc.).

Ga vanaf groep 4 ook met de leerling in gesprek. Een belangrijke vraag om te stellen is. “Wat denk je dat papa of mama zou doen als ik dit vertel aan iemand anders” of “wat zou er gebeuren als ik dit met jouw papa of mama bespreek”?

In Esis wordt gemeld dat er zorg is over een leerling. De beschrijving en evt. ingevulde signaleringslijsten worden op papier bewaard, los van het (digitale) leerlingdossier. Informeer aandachtfunctionaris en directie.

Doe de kindcheck

De kindcheck houdt in dat je in je contacten met volwassen cliënten nagaat of er kinderen in het gezin zijn en inschat of zij veilig zijn. Je doet dit bijvoorbeeld bij volwassen cliënten met ernstige psychische problemen of drugs- of alcoholverslaving. Of bij cliënten die een partner hebben die geweld gebruikt. De Kindcheck helpt je om oudersignalen in kaart te brengen en vergroot de mogelijkheden om kindermishandeling te signaleren. Voor meer informatie over de kindcheck en een handleiding ga naar www.augeo.nl/kindcheck.

Zet een signaal in SISA

Bij het vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling waarbij kinderen/jongeren tot 23 jaar betrokken zijn (dader en/of slachtoffer) moet een SISA signaal afgegeven worden.

SISA is een computersysteem voor professionals vanuit de gehele regio Rotterdam. Zij kunnen hierin signaleren dat zij betrokken zijn bij een kind/jongere van 0 tot 23 jaar. Op deze manier kunnen professionals met elkaar afstemmen om de best mogelijke begeleiding te bieden. Voor meer informatie ga naar www.sisa.rotterdam.nl of raadpleeg de handreiking Signaleren in SISA van Kind en Onderwijs Rotterdam.

Als het gaat om signalen huiselijk geweld of kindermishandeling gepleegd door een beroepskracht, meld die dan bij de leidinggevende of de directie. Dit doet u volgens de interne richtlijnen van de organisatie waar u werkt. In dat geval is dit stappenplan niet van toepassing.

Stap 2: Collegiale consultatie

Bespreek de signalen met intern begeleider/ aandachtfunctionaris. Kom je er niet uit, vraag dan advies aan [Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond, Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling](#).

Experts van Veilig Thuis kunnen met anonieme gegevens:

- informatie geven over signalen
- helpen bij uw aanpak
- helpen bij gesprekken die u met de ouders of cliënt wilt voeren.

Stap 3: Gesprek met ouders/verzorgers

In overleg met de aandachtfunctionaris/ directie en evt. leerkracht wordt bepaald wie het gesprek voert. Tijdens het gesprek worden de signalen met de ouders/verzorgers besproken. Bespreek met het kind dat je de ouders gaat betrekken.

1. leg de ouders/verzorgers het doel van het gesprek uit;
2. beschrijf de feiten die u hebt vastgesteld en de waarnemingen die u hebt gedaan;
3. nodig de ouders/verzorgers uit om een reactie hierop te geven;
4. kom pas na deze reactie zo nodig en zo mogelijk met een interpretatie van hetgeen u hebt gezien, gehoord en waargenomen.

Sla deze stap alleen over als je vreest voor de veiligheid van de leerling of die van uw eigen medewerkers. Of wanneer de leerling na het gesprek zijn contact met u zal verbreken. Of dat de leerling met zijn/haar ouders niet meer naar school zal komen.

Stap 4: Wegen van het geweld of de kindermishandeling

Weeg op basis van de signalen, van het ingewonnen advies en van het gesprek met de ouders/verzorgers het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling. Weeg eveneens de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling. Maak bij het inschatten van het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling gebruik van een risicotaxatie instrument. Dit gebeurt door de aandachtfunctionaris i.o.m. directie, IB, leerkracht en evt. SMW. Bij twijfel ALTIJD advies vragen bij Veilig Thuis.

De ernst van het geweld blijkt onder meer uit:

- de duur en de intensiteit
- het gebruik van wapens of andere zware middelen
- (de kans op) herhaling van het geweld
- de zwaarte van het (lichamelijk of psychisch) letsel
- de aanwezigheid van kinderen bij structureel partnergeweld.

Risicotaxatie-instrument

Er is een risicotaxatie-instrument huiselijk geweld en kindermishandeling beschikbaar. Deze is beschikbaar via [Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond](#).

De aandachtfunctionaris registreert en documenteert in het leerlingdossier de argumentatie en taxatie van de risico-inventarisatie, incl. de gemaakte keuze voor stap 5.

Stap 5: Beslissen: hulp inzetten of melden

Bij ernstig geweld en geen mogelijkheid om problematiek zelf op te pakken; altijd melden bij Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond. Door een melding komt alle informatie bij elkaar en kunnen de verschillende acties op elkaar worden afgestemd.

Bespreek een melding vooraf met de leerling of ouders. Sluit aan bij feiten en gebeurtenissen en geef aan als de informatie die je meldt (ook) van anderen afkomstig is. Overleg met Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond wat je zelf nog kunt doen om de leerling en de gezinsleden tegen huiselijk geweld of mishandeling te beschermen.

Als je denkt dat de leerling en zijn of haar gezin voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling kunt beschermen:

- organiseer dan de nodige hulp (bij twijfel in overleg met collega en/of Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond)
- volg de effecten van deze hulp, wees attent op signalen
- doe alsnog een melding als er signalen zijn dat het huiselijk geweld of de kindermishandeling niet stopt of opnieuw begint.

Zowel bij een melding bij Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond als bij 'het zelf oppakken' moet een eerder gegeven SISA signaal worden aangepast.

Wanneer er voor wordt gekozen hulp te organiseren, bepaalt de aandachtsfunctionaris i.o.m. de directie, IB en SMW (en mogelijk wijkteam) de route. De aandachtsfunctionaris volgt de leerling, de ouder en/ of het gezin en legt gemaakte afspraken vast in het leerlingdossier. Indien dit nog niet gedaan is, wordt er een signaal afgegeven in SISA.

Indien de school een melding doet, wordt deze vooraf met ouders/verzorgers besproken. Het doen van een melding zonder dat de signalen zijn besproken met de ouders/verzorgers, is alleen mogelijk als de veiligheid van het kind, de ouder of die van u zelf, in het geding is. De ouders ontvangen een schriftelijke bevestiging van het besluit om melding te doen bij Veilig Thuis. Zie bijlage 4 voor een standaard brief. De aandachtsfunctionaris volgt de leerling, de ouder en/ of het gezin en legt gemaakte afspraken vast in het leerlingdossier.

Met ingang van 1 januari 2019 moet er voor scholen een afwegingskader Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling zijn. Dit afwegingskader moet helpen in het beslissen of het zelf bieden en/of organiseren van hulp voldoende is, of dat een melding bij Veilig Thuis noodzakelijk is.

De periode tot 1 juli 2018 wordt gebruikt om het afwegingskader op te stellen. Dit wordt op gemeentelijk niveau gedaan in overleg met de 4 grote schoolbesturen van Rotterdam -met input van het servicepunt Meldcode en het SISA-team. De tweede helft van het jaar 2018 is bedoeld om de afwegingskaders een plaats te geven in de dagelijkse praktijk en er, vooruitlopend op de verplichting er mee te werken, alvast mee te oefenen.

Monitoren en Evalueren

Na de melding wordt de leerling gevolgd. Vanuit Veilig Thuis wordt geen inhoudelijke informatie verstrekt. Wel kan de school (via directie / AF of SMW) geïnformeerd worden over de status. Wanneer op school de indruk ontstaat dat het toch niet goed gaat met de leerling, wordt opnieuw een melding gemaakt.

De school evalueert afgeronde trajecten intern.

Daarnaast is het de taak van de school om de “Monitor meldcode gemeente Rotterdam” maandelijks in te vullen en te retourneren aan het servicepunt Meldcode. Het is de taak van de directie om intern afspraken te maken over wie deze monitor invult en retourneert.

Omgaan met privacy

Tijdens het uitvoeren van de stappen in het protocol, is het belangrijk dat er zorgvuldig gehandeld wordt. Er is immers sprake van persoonlijke informatie over kinderen en gezinnen (zie ook de privacyrichtlijnen van Kind en Onderwijs Rotterdam).

De wet op de Jeugdzorg (2005) geeft de gedragslijnen aan over het inzagerecht.

Een ouder en/of wettelijk vertegenwoordiger (bijvoorbeeld een voogd) heeft het recht om het dossier van zijn/haar kind in te zien. Inzage kan worden geweigerd wanneer het belang van het kind, de melder en/of informant wordt geschaad.

Belangrijke tips bij het omgaan met privacy

- Betrek bij een overleg niet teveel mensen.
- Zorg dat informatie over kinderen en gezinnen altijd binnenshuis blijft. Emoties kunnen de privacy in gevaar brengen door de wens deze te delen met collega's. Dit is begrijpelijk, maar qua privacy niet de juiste manier om met de situatie om te gaan. Betrek daarom alleen personen die in het stappenplan genoemd worden.
- Contact met andere instellingen kan alleen na toestemming van de ouder of wettelijk vertegenwoordiger. Contact met andere instellingen zonder toestemming kan alleen anoniem. Het gezin of kind mag dan niet bekend worden gemaakt.
- Een uitzondering hierop is het contact met Veilig Thuis. Dit kan zonder toestemming van ouders of wettelijke vertegenwoordiger.
- Wees zorgvuldig met schriftelijke informatie. Verzorger(s) hebben recht op inzage in verslagen, formulieren en observatieverslagen. Alleen als het anonieme werkaantekeningen zijn, hebben ouders geen inzagerecht.
- Schrijf daarom alsof de verzorger(s) over je schouder meekijken. Beschrijf waarneembaar gedrag en wees voorzichtig met interpretaties.
- Als de verzorger(s) een verslag willen inzien, kun je voorstellen om het samen met hen te lezen. Erover te praten en waar nodig toe te lichten. Daarna kan een kopie worden meegegeven. Een andere mogelijkheid is om de belangrijkste punten uit het verslag en afspraken tijdens het gesprek op papier te zetten en aan de verzorger(s) te geven. Dit vormt tegelijk een leidraad voor eventuele volgende gesprekken met de verzorger(s).
- Schriftelijke informatie moet goed worden opgeborgen in een afsluitbare kast.
- Informatie die niet (meer) relevant is moet worden vernietigd of aan ouders worden meegegeven.
- Schriftelijke informatie mag niet zonder toestemming van ouders of wettelijke vertegenwoordiger aan derden worden verstuurd. Eén uitzondering hierop vormt Veilig Thuis
- Schriftelijke informatie die de instelling van derden ontvangt, moet ook met toestemming van de ouders of wettelijke vertegenwoordiger zijn verstuurd. Als dit niet zo is, is het verstandig de informatie terug te sturen.

Meldrecht, meldplicht en zorgplicht

In de Wet op de jeugdzorg (2005) is het **meldrecht** vastgesteld. Dit betekent dat je wettelijk het recht hebt een melding te doen en daarbij ook alle relevante gegevens over te dragen aan Veilig Thuis. Het belang van het kind gaat hierbij vóór het belang van de privacy van het gezin.

Als je vermoedt dat ouders, verzorgers of andere naasten een leerling mishandelen, dan heb je het recht dit te melden bij Veilig Thuis. Je hebt daarvoor geen toestemming nodig van de ouders. Ook wanneer u een beroepsgeheim heeft, geeft het meldrecht je het recht om uw vermoeden bij Veilig Thuis te melden.

Het meldrecht geeft je ook het recht om informatie over uw leerling te geven als Veilig Thuis daar in verband met een onderzoek om vraagt (artikel 53 lid 3 Wet op de Jeugdzorg). Ook hiervoor heb je geen toestemming van ouders nodig.

Maar helemaal vrijblijvend is het meldrecht niet. Als er sprake is van kindermishandeling en als blijkt dat je school hier niet adequaat op gereageerd heeft, dan is het bevoegd gezag verplicht om een onderzoek in te stellen. Het bevoegd gezag onderzoekt waarom de school aanwijzingen voor kindermishandeling gemist heeft of waarom de school onvoldoende actie heeft ondernomen om de leerling te helpen en het geweld te stoppen. Na dit onderzoek moet het bevoegd gezag vervolgens maatregelen treffen om deze situatie in de toekomst te voorkomen.

In de wet op de Jeugdzorg is ook de **meldplicht** opgenomen:

Wanneer een medewerker van een instelling het vermoeden heeft dat een medewerker van dezelfde instelling zich schuldig maakt aan kindermishandeling moet hij dit direct melden bij zijn directie en het bestuur. Deze hebben de plicht direct Veilig Thuis hiervan in kennis te stellen. In dit geval zal ook de Klachtenregeling van Kind en Onderwijs Rotterdam gevolgd worden.

Naast het meldrecht heeft iedere burger in Nederland een **zorgplicht**. Dit houdt in dat je de plicht tot zorgen voor het kind hebt. Aan de ene kant de plicht tot zorgen voor het kind en aan de andere kant de privacywetgeving in de vorm van de Wet bescherming Persoonsgegevens. Dat betekent dat je niet zomaar gegevens zonder toestemming mag geven aan derden.

Dit heet een conflict van belangen. Bij een conflict van belangen weeg je zorgvuldig de belangen die in het geding zijn af. Dat doe je door het protocol te volgen en door alle stappen die je zet, schriftelijk te vermelden in het dossier. Wanneer je dit doet, kun je voldoen aan de zorgplicht en het meldrecht zonder bijvoorbeeld juridisch te worden vervolgd.

Meer informatie kun je vinden op de website van het Ministerie www.huiselijkgeweld.nl

Bijlage 1

Signalen van kindermishandeling 0 - 4 jaar

bron: Nederlands Jeugdinstituut - maart 2011

Deze lijst geeft een overzicht van signalen van kindermishandeling bij kinderen in de leeftijd van 0 - 4 jaar. De signalenlijst is een hulpmiddel om een vermoeden van kindermishandeling te onderbouwen, niet om kindermishandeling te 'bewijzen'. Vrijwel alle genoemde signalen kunnen namelijk een andere oorzaak hebben. Hoe meer van de genoemde signalen het kind uitzendt, hoe groter de kans dat er sprake is van kindermishandeling. Maar er zijn ook kinderen waaraan niet of nauwelijks valt op te merken dat ze worden mishandeld.

De signalen

Lichamelijk welzijn

blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab- en bijtwonden, groeiachterstand, voedingsproblemen, ernstige luieruitslag, slecht onderhouden gebit, kind stinkt, heeft regelmatig smerige kleren aan, oververmoeid, vaak ziek, ziektes herstellen slecht, kind is hongerig, achterblijvende motoriek, niet zindelijk op leeftijd dat het hoort.

Gedrag van het kind

weinig spontaan, passief, lusteloos, weinig interesse in spel, apathisch, toont geen gevoelens of pijn, in zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld, labiel, erg nerveus, hyperactief, negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst, negatief lichaamsbeeld agressief, vernielzucht.

tegenover andere kinderen:

agressief, speelt weinig met andere kinderen, wantrouwend, niet geliefd bij andere kinderen.

tegenover ouders:

angstig, schrikachtig, waakzaam, meegaand, volgzaam, gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder ouders.

tegenover andere volwassenen:

angst om uit te kleden, angst voor lichamelijk onderzoek, verstijft bij lichamelijk contact, angstig, schrikachtig, waakzaam, meegaand, volgzaam, agressief, overdreven afhankelijk, wantrouwend, vermijdt oogcontact.

overig:

plotselinge gedragsverandering, gedraagt zich niet naar zijn leeftijd, taal- en spraakstoornissen.

Gedrag van de ouder

onverschillig over het welzijn van het kind, laat zich regelmatig negatief uit over het kind, troost het kind niet, geeft aan het niet meer aan te kunnen, is verslaafd, is ernstig (psychisch) ziek, kleedt het kind te warm of te koud aan, zegt regelmatig afspraken af, vergeet preventieve inentingen, houdt het kind vaak thuis van school, heeft irreële verwachtingen van het kind, zet het kind onder druk om te presteren.

Gezinssituatie

samengaan van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen, sociaal isolement, alleenstaande ouder, partnermishandeling, gezin verhuist regelmatig, slechte algehele hygiëne.

Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijk welzijn

verwondingen aan geslachtsorganen, vaginale infecties en afscheiding, jeuk bij vagina of anus, pijn in bovenbenen, pijn bij lopen of zitten, problemen bij plassen, urineweginfecties, seksueel overdraagbare aandoeningen.

Gedrag van het kind

drukt benen tegen elkaar bij lopen of oppakken, afkeer van lichamelijk contact, maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek, extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik.

Deskundigheid eengerelateerd geweld/meisjesbesnijdenis

Er gelden specifieke aandachtspunten als er sprake is van (een vermoeden van) eengerelateerd geweld. Zo dient men in deze zaken altijd een deskundige te raadplegen, omdat het collectieve karakter van deze vorm van geweld specifieke expertise vraagt. U kunt een op het gebied van eengerelateerd geweld deskundige raadplegen of Veilig Thuis.

Bij acute bedreiging van de veiligheid worden de stappen versneld, zo mogelijk binnen een uur. Denk hierbij aan (vermoedens van) een gedwongen huwelijk, achterlating, eermoord die op (zeer) korte termijn dreigen plaats te vinden. Niet ingrijpen kan leiden tot moeilijk of niet omkeerbare situaties. U neemt direct contact op met een aandachtsfunctionaris eengerelateerd geweld bij de politie.

Deze signalenlijst is overgenomen uit de publicatie van het Nederlands Jeugdinstituut: Wolzak, A. (2009, 6e druk). Kindermishandeling : signaleren en handelen. Te bestellen via www.nji.nl/publicatie.

Bijlage 2

Signalen van kindermishandeling: kinderen van 4 – 12 jaar

April 2011

Deze lijst geeft een overzicht van signalen van kindermishandeling bij kinderen in de leeftijd van 4 -12 jaar. De signalenlijst is een hulpmiddel om een vermoeden van kindermishandeling te onderbouwen, niet om kindermishandeling te 'bewijzen'. Vrijwel alle genoemde signalen kunnen namelijk een andere oorzaak hebben. Hoe meer van de genoemde signalen het kind uitzendt, hoe groter de kans dat er sprake is van kindermishandeling. Maar er zijn ook kinderen waaraan niet of nauwelijks valt op te merken dat ze worden mishandeld.

De signalen

Lichamelijk welzijn

blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab- en bijtwonden, groeiachterstand, te dik, slecht onderhouden gebit, regelmatig buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen, kind stinkt, heeft regelmatig smerige kleren aan, oververmoeid, vaak ziek, ziektes herstellen slecht, kind is hongerig, eetstoornissen, achterblijvende motoriek, niet zindelijk op leeftijd dat het hoort.

Gedrag van het kind

timide, depressief, weinig spontaan, passief, lusteloos, weinig interesse in spel, apathisch, toont geen gevoelens of pijn, in zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld, labiel, erg nerveus, hyperactief, negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst, negatief lichaamsbeeld, agressief, vernielzucht, overmatige masturbatie.

tegenover andere kinderen:

agressief, speelt weinig met andere kinderen, vluchtige vriendschappen (12-18), wantrouwend, niet geliefd bij andere kinderen.

tegenover ouders:

angstig, schrikachtig, waakzaam, meegaand, volgzaam, gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder ouders.

tegenover andere volwassenen:

angst om zich uit te kleden, angst voor lichamelijk onderzoek, verstijft bij lichamelijk contact, angstig, schrikachtig, waakzaam, meegaand, volgzaam, agressief, overdreven afhankelijk, wantrouwend, vermijdt oogcontact.

overig:

plotselinge gedragsverandering, gedraagt zich niet naar zijn leeftijd, slechte leerprestaties, rondhangen na school, taal- en spraakstoornissen.

Gedrag van de ouder:

onverschillig over het welzijn van het kind, laat zich regelmatig negatief uit over het kind, troost het kind niet, geeft aan het niet meer aan te kunnen, is verslaafd, is ernstig (psychisch) ziek, kleedt het kind te warm of te koud aan, zegt regelmatig afspraken af, houdt het kind vaak thuis van school, heeft irreële verwachtingen van het kind zet het kind onder druk om te presteren.

Gezinsituatie:

samengaan van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen, sociaal isolement, alleenstaande ouder, partnermishandeling, gezin verhuist regelmatig, slechte algehele hygiëne.

Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijk welzijn

verwondingen aan geslachtsorganen, vaginale infecties en afscheiding, jeuk bij vagina of anus, pijn in bovenbenen, pijn bij lopen of zitten, problemen bij plassen, urineweginfecties, seksueel overdraagbare aandoeningen.

Gedrag van het kind

drukt benen tegen elkaar bij lopen, afkeer van lichamelijk contact, maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek, extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik, zoekt seksuele toenadering tot volwassenen.

Deskundigheid eerge relateerd geweld/meisjesbesnijdenis

Er gelden specifieke aandachtspunten als er sprake is van (een vermoeden van) eerge relateerd geweld. Zo dient men in deze zaken altijd een deskundige te raadplegen, omdat het collectieve karakter van deze vorm van geweld specifieke expertise vraagt. U kunt een op het gebied van eerge relateerd geweld deskundige raadplegen of Veilig Thuis.

Bij acute bedreiging van de veiligheid worden de stappen versneld, zo mogelijk binnen een uur. Denk hierbij aan (vermoedens van) een gedwongen huwelijk, achterlating, eermoord die op (zeer) korte termijn dreigen plaats te vinden. Niet ingrijpen kan leiden tot moeilijk of niet omkeerbare situaties. U neemt direct contact op met een aandachtsfunctionaris eerge relateerd geweld bij de politie.

Deze signaallijst is overgenomen uit de publicatie van het Nederlands Jeugdinstituut: Wolzak, A. (2009, 6e druk). Kindermishandeling : signaleren en handelen. Te bestellen via www.nji.nl/publicatie.

Bijlage 3

Plan van Aandacht

>>naam school<<

Onderwerp	Huidige situatie	Wenselijke situatie	Voorwaarden	Actie (door wie)	Tijdspad
Dossiervorming					
Toeziën op registratie en rapportage inzake handelingen en informatie binnen het meldcode proces (gesprek betrokkene, inventariseren signalen, het doen van een melding etc.)					
Gespreksvoering					
Onder de aandacht brengen van de informatie over huiselijk geweld en kindermishandeling					
Onder de aandacht brengen van SISA, werkwijze en nut					
Het protocol huiselijk geweld en kindermishandeling onder de aandacht brengen van de collega's					

Informereren van de directie					
Periodiek evalueren van het protocol MHG en zo nodig bijstellen					
Periodiek evalueren van SISA signalen (komt het aantal signalen overeen met verwachte signalen).					
Periodiek evalueren van SISA matches					
Samenwerkings-afspraken voorstellen maken met de meldpunten en de lokale ketenaanpak					
Medewerkers faciliteren in het toepassen van risicotaxatie instrumenten					
Toeziën op naleving van privacyreglementen, kwaliteit en zorgvuldig handelen v medewerkers					
Toeziën op juridische ondersteuning van medewerkers					

Bijlage 4

Voorbeeld brief Melding Veilig Thuis

naam
adres
postcode en woonplaats

datum :
betreft : melding Veilig Thuis Rotterdam

Aan de ouders/ verzorgers van

Onze school hanteert de Rotterdamse meldcode “Huiselijk Geweld en Kindermishandeling.” Bij elke leerling zijn wij alert op signalen van kindermishandeling en huiselijk geweld. Als er zorgen zijn om de gezinssituatie moeten we de meldcode verplicht hanteren. Wij schakelen hierbij eventueel de hulp van Veilig Thuis in.

Wat is Veilig Thuis?

Veilig Thuis is een advies- en meldpunt voor iedereen die te maken heeft met huiselijk geweld of kindermishandeling. Veilig Thuis zet zich in om de onveiligheid te beëindigen en veiligheid te creëren. Veilig Thuis biedt hulp en ondersteuning, ook aan professionals, wanneer er zorgen zijn over de veiligheid en het welbevinden van anderen. Vaak gaat het om problemen die al lang bestaan en die u niet zonder hulp van anderen kunt oplossen. Maar het kan ook gaan om vermoedens van onveilige situaties: wanneer we denken dat volwassenen of kinderen niet veilig zijn maar dat niet zeker weten. Veilig Thuis werkt samen met de mensen om wie het gaat. Het is belangrijk dat er hulp komt, want het geweld stopt niet vanzelf.

Waarom is er een melding gedaan?

Er is een melding gedaan bij Veilig Thuis omdat medewerkers van onze school zich zorgen maken over uw kind(eren). De melding wil nog niet zeggen dat zij u verdenken van kindermishandeling. Er zijn verschillende redenen voor een melding. Maar in alle gevallen zijn er zorgen over situaties in de directe leefwereld van uw kind, die een goede ontwikkeling van het kind kunnen bedreigen.

Wat gaat er nu gebeuren?

Een medewerker van Veilig Thuis zal binnenkort contact met u opnemen. De medewerker van Veilig Thuis zal met u spreken over de zorgen die er zijn en eventuele vervolgstappen met u doornemen.

Als u naar aanleiding van deze brief nog vragen heeft, kunt u deze stellen aan ondergetekende.

Met vriendelijke groet,

Bijlage 5

Sociale kaart

De intern begeleider controleert regelmatig of de gegevens van de sociale kaart kloppen.

Belangrijke website: www.werkenmetdemeldcode.nl

Op deze site is ook een actuele sociale kaart te vinden.

Landelijke telefoonnummers:

Advies-en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling

Veilig Thuis (tel. 0800-2000)

Kindertelefoon (0800-0432)

Landelijk Bureau Slachtofferhulp (030-2340116)

Transact (030-2300666)

NIZW Jeugd / Expertisecentrum Kindermishandeling (030-2306564)

Opvoedtelefoon (0900-8212205)

Juridische ondersteuning bij het Ministerie van Justitie, helpdesk privacyhelpdesk@minjus.nl of

Servicepunt ketensamenwerking huiselijk geweld en kindermishandeling

Regio Rotterdam:

Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond

Dynamostraat 16

3083 AK Rotterdam

Tel: 010 - 4 12 81 10

Algemeen tel: 0800-2000

Website: www.veiligthuisrr.nl

(gegevens gecontroleerd op 06-10-2017)

Raad voor de Kinderbescherming (RvdK)

Westersingel 12

3014 GN Rotterdam

Lijnbaan 109

3012 EN Rotterdam

Voor beide locaties:

Postbus 1983

3000 BZ Rotterdam

Tel. voor beide locaties: 010 – 4 43 11 00

Website: <http://www.kinderbescherming.nl/>

In het geval dat de ontwikkeling van een kind in gevaar komt, moet de overheid ingrijpen als de situatie van het kind onvoldoende verbetert. De Raad voor de Kinderbescherming, een onderdeel van het ministerie van Veiligheid en Justitie, voert die taak uit.

(gegevens gecontroleerd op 06-10-2017)

Bureau Jeugdzorg

Zie gegevens AMK

Locatie Delftseplein is bestemd voor Rotterdam centrum, Noord, Delfshaven, Kralingen/Crooswijk, Alexander, Schiebroek/Hillegersberg, Lansingerland

Tel: 010 – 23 300 00

Regionaal preventieteam kindermishandeling

Bureau Slachtofferhulp

Westblaak 136
Tel:010-2660444
Tel:0900-0101

Politie

Tel: 0900-8844
Wijkagent:
>> in te vullen voor de eigen school<<

Vrouwenopvang Rotterdam

ArosA
Heemraadsingel 82
3021 DE Rotterdam
Tel: 010-4769044
info@arosa-zhz.nl
www.vrouwenopvangrotterdam.nl
(gegevens gecontroleerd op 06-10-2017)

Maatschappelijk werk

Servicepunt Schoolmaatschappelijk Werk
Eendrachtsweg 48
3012 LD Rotterdam
Tel: 010 – 22 11 981
E-mail: info@servicepuntsmw.nl
Website: <http://www.servicepuntsmw.nl/>

Het Servicepunt Schoolmaatschappelijk Werk is een kennis- en servicecentrum op het gebied van schoolmaatschappelijk werk. De dienstverlening van het Servicepunt richt zich op aanbieders van schoolmaatschappelijk werk, scholen, gemeenten en op organisaties en functionarissen die nauw samenwerken met het schoolmaatschappelijk werk.
(gegevens gecontroleerd op 06-10-2017)

Crisismeldpunt FlexusJeugdplein

Adresgegevens zie Servicepunt SMW
Tel: 010 – 4 25 39 44
E-mail : meldpunt@jeugdzorg-rotterdam.nl
Website: <http://www.flexusjeugdplein.nl/>
Aanmeldingen bij het crisismeldpunt kunnen alleen gedaan worden door professionals.
(gegevens gecontroleerd op 06-10-2017)

Kindertelefoon

Postbus 1020
3000 BA Rotterdam
Dagelijks 14.00 – 20.00 uur.
Tel: 0800-0432
E-mail: rotterdam@kindertelefoon.nl
Website: <http://www.kindertelefoon.nl/>

Voor volwassenen en kinderen en jongeren tussen de 8 en 18 jaar.
(gegevens gecontroleerd op 06-10-2017)

Huisarts

>> in te vullen voor de eigen school<<

SISA (Stadsregionaal Instrument Sluitende Aanpak)

(ook: Signaleren en Samenwerken)

Halvemaanpassage 90

3011 PL Rotterdam Tel: 010 – 498 24 72

E-mail: infosisa@rotterdam.nl

Website: <http://www.sisa.rotterdam.nl/>

Via SISA werken organisaties, die met jongeren/kinderen werken, nauw samen. Met elkaar vormen ze een sluitend netwerk om de kinderen/jongeren van 0 tot 23 jaar, die risico's lopen of problemen hebben te signaleren en te begeleiden. Voor iedereen die met (risico-)jeugd te maken heeft is SISA belangrijk gereedschap.

SISA richt zich op alle regionale instellingen, organisaties, deelgemeenten en gemeentelijke diensten die de betreffende kinderen/jongeren en eventueel hun gezinnen via een op maat gesneden traject hulpverlening bieden en begeleiden. Door vroegtijdig te signaleren en begeleiding te bieden kan erger worden voorkomen.

(gegevens gecontroleerd op 06-10-2017)

Lucertis Kinder- en Jeugdpsychiatrie

K.P. van der Mandelelaan 120

3062 MB Rotterdam

Tel: 088 – 3 58 53 42 algemeen: 088-35 88 888

Website: www.lucertis.nl

Kinder- en jeugdpsychiatrie. U kunt bij hen terecht voor een breed spectrum van aandoeningen waaronder ADHD, (vormen van) autisme, hulp bij het verwerken van schokkende gebeurtenissen, een depressie, angst, gedragsproblemen, ontwikkelingsproblemen bij heel jonge kinderen, eetproblemen en ernstige leerproblemen.

(gegevens gecontroleerd op 06-10-2017)

PPO Rotterdam

Centrale locatie:

Schiekade 34

3032 AJ Rotterdam

Tel: 010 - 3031400

E-mail: info@pporotterdam.nl

Website: www.pporotterdam.nl

Schoolcontactpersoon:

>> in te vullen voor de eigen school<<

